EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROSISTEMA

LT **ECB-PUBLIC**

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2015 m. vasario 6 d.

dėl oficialiosios statistikos organizavimo naujo teisinio reglamentavimo Lietuvoje

(CON/2015/5)

Įžanga ir teisinis pagrindas

2014 m. lapkričio 27 d. Europos Centrinis Bankas (ECB) gavo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos prašymą pateikti nuomonę dėl Statistikos įstatymo pakeitimo įstatymo projekto (toliau – įstatymo projektas) ir dėl Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimo įstatymo projekto (toliau kartu – įstatymų projektai).

ECB kompetencija teikti nuomonę grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi ir Tarybos sprendimo 98/415/EB[1] 2 straipsnio 1 dalies trečia ir ketvirta įtraukomis, kadangi įstatymų projektai susiję su Lietuvos banku ir pinigų, finansų, bankininkystės, mokėjimo sistemų ir mokėjimų balanso statistinių duomenų rinkimu, rengimu ir paskirstymu. Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmu sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

1. Įstatymų projektų tikslas

1.1 Įstatymų projektais siekiama pagerinti bendrą oficialiosios statistikos organizavimą ir užtikrinti suderinamumą su atnaujintais Sąjungos teisės aktais statistikos srityje[2]. Įstatymo projektais aiškiai pripažįstamas Lietuvos banko vaidmuo oficialiosios statistikos srityje, apibrėžiamos jo teisės ir pareigos šiame kontekste, įskaitant įgaliojimus skirti poveikio priemones už statistinės atskaitomybės įsipareigojimų nevykdymą.

1.2 Įstatymo projektas nustato oficialiosios statistikos organizavimo principus ir tvarką, Lietuvos banko ir Lietuvos statistikos departamento įgaliojimus ir jų tarpusavio santykius, oficialiosios statistikos vartotojų teises ir pareigas, statistinių duomenų ir statistinės informacijos, įskaitant konfidencialius duomenis, naudojimo ir apsaugos tvarką.

1 1998 m. birželio 29 d. Tarybos sprendimas 98/415/EB dėl nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos Centriniu Banku teisės akto projekto nuostatų klausimais (OL L 189, 1998 7 3, p. 42).

2 Įskaitant 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 177/2008, nustatantį bendrą verslo registrų sistemą statistikos tikslais (OL L 61, 2008 3 5, p. 6), 1998 m. lapkričio 23 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2533/98 dėl Europos Centrinio Banko renkamos statistinės informacijos (OL L 318, 1998 11 27, p. 8) ir 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos (OL L 87, 2009 3 31, p. 164).

2. Bendros pastabos

ECB pritaria įstatymų projektams, kuriais siekiama užtikrinti suderinamumą su Europos statistikos teisine sistema ir pagerinti oficialiosios statistikos organizavimą Lietuvoje. ECB ypač pritaria įstatymų projektų nuostatoms, kuriomis pripažįstamos dvi atskiros, tačiau viena kitą papildančios teisinės sistemos, pagal kurias tobulinama, rengiama ir skleidžiama oficialioji statistika, o būtent, Lietuvos statistikos departamento, veikiančio Europos statistikos sistemoje (ESS), ir Lietuvos banko, kaip Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) nario.

3. Statistikos principai

3.1 Statistikos principai, kuriais grindžiamas ECBS pagal Reglamentą (EB) Nr. 2533/98 vykdomas Europos statistikos organizavimas, yra panašūs į statistikos principus, kuriais grindžiamas ESS pagal Reglamentą (EB) Nr. 223/2009 vykdomas Europos statistikos organizavimas, tačiau jie nėra identiški. ECB pritaria tam, kad įstatymo projekte pripažįstamos dvi principų kategorijos – vieni principai taikomi Lietuvos statistikos departamentui[3], kiti – Lietuvos bankui[4].

3.2 Tačiau, ECB nuomone, sąlyga „jei Europos Sąjungos teisės aktai nenustato kitaip“[5] yra perteklinė, nes viena kitą papildančios statistikos sistemos ir atitinkamos dvi principų kategorijos kyla iš Sąjungos teisės aktų: atitinkamai reglamentų (EB) Nr. 2533/98 ir (EB) Nr. 223/2009. Siekiant teisinio tikrumo, įstatymo projekto 3 straipsnyje turėtų būti aiškiai įtvirtinta, kad Reglamente (EB) Nr. 223/2009 nustatyti statistikos principai taikomi Lietuvos statistikos departamento ir kitų oficialiąją statistiką tvarkančių įstaigų vykdomam oficialiosios statistikos organizavimui, o Lietuvos bankas, kaip ECBS narys, turėtų taikyti Reglamente (EB) Nr. 2533/98 nustatytus statistikos principus.

4. Lietuvos banko nepriklausomumas

4.1 ECB iš esmės pritaria tam, kad įstatymų projektais pripažįstamas ir apsaugomas Lietuvos banko, kaip savo kompetencijos srityse oficialiąją statistiką tvarkančios įstaigos, nepriklausomumas.

4.2 Tačiau ECB rekomenduoja patikslinti kai kurias įstatymo projekto nuostatas, kad būtų užtikrintas Lietuvos banko nepriklausomumas. Konkrečiai, įstatymo projekte[6] turėtų būti aiškiai įtvirtinta, kad Lietuvos bankas ir Lietuvos statistikos departamentas bendradarbiauja nepažeisdami Lietuvos banko nepriklausomumo ir jo uždavinių ECBS statistikos sistemoje[7].

---

3 Įstatymo projekto 3 straipsnio 1 dalis.

4 Įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalis.

5 Įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalis.

6 Pavyzdžiui, įstatymo projekto 4 straipsnio 3 dalis.

7 Taip pat žr. Nuomonės CON/2010/2 2.3 punktą, Nuomonės CON/2010/24 2 punktą ir Nuomonę CON/2012/84. Visos ECB nuomonės skelbiamos ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu.

4.3 Be to, oficialiosios statistikos įstaigų pareigūnų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų administracinės atsakomybės už įstatymo projekto reikalavimų, įskaitant konfidencialių duomenų apsaugos, pažeidimus[8] kontekste reikėtų iš dalies pakeisti Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimo įstatymo projektą[9]: turi būti užtikrinta, kad, prieš perduodant bylas nagrinėti teismui, administracinių teisės pažeidimų bylas Lietuvos banko darbuotojams dėl neteisėto statistinių duomenų naudojimo ir konfidencialių statistinių duomenų atskleidimo, jeigu tokių būtų, turėtų tirti Lietuvos bankas, o ne Lietuvos statistikos departamentas.

5. Lietuvos banko ir Lietuvos statistikos departamento bendradarbiavimas

5.1 ECB pabrėžia, kad veiksmingas Lietuvos banko ir Lietuvos statistikos departamento bendradarbiavimas yra labai svarbus siekiant sumažinti statistinės atskaitomybės naštą respondentams ir užtikrinti visos oficialiosios statistikos suderinamumą ir nuoseklumą. ECB pritaria įstatymo projekto nuostatai, kurioje toks bendradarbiavimas minimas „rengiant ir įgyvendinant Oficialiosios statistikos programą“[10]. ECB rekomenduoja patikslinti įstatymo projektą, kad pareiga bendradarbiauti būtų aiškiai įtvirtinta ir kitose įstatymo projekto nuostatose, pavyzdžiui, dėl keitimosi statistiniais duomenimis[11]. 4 ir 6 straipsniuose ECB rekomenduoja patikslinti, kad Lietuvos statistikos departamentas ir kitos oficialiąją statistiką tvarkančios įstaigos gali tiesiogiai arba netiesiogiai naudoti Lietuvos banko parengtus duomenis Europos statistikai rengti, ir, lygiai taip pat, kad Lietuvos bankas gali tiesiogiai arba netiesiogiai naudoti Lietuvos statistikos departamento ir kitų oficialiąją statistiką tvarkančių įstaigų parengtą statistiką[12].

5.2 Taip pat, siekiant teisinio tikrumo, ECB rekomenduoja patikslinti įstatymo projektą, kad būtų aiškiai įtvirtinta, jog Lietuvos bankas vykdo savo statistikos uždavinius ECBS statistikos sistemoje, ir taip sustiprinti esminį principą – oficialiosios statistikos tobulinimo, rengimo ir sklaidos pagal dvi atskiras, bet viena kitą papildančias teisines sistemas. Pirmiausia, į sąvokos „Europos statistika“ apibrėžtį[13] turėtų būti aiškiai įtraukta statistinė informacija, reikalinga ECBS uždaviniams vykdyti. Be to, greta sąvokos „Europos statistikos programa“ apibrėžties turėtų būti įtraukta atitinkama sąvokos „ECBS statistinio darbo programa“ apibrėžtis. Reikėtų patikslinti Lietuvos banko vietą oficialiosios statistikos organizavime[14]: nors Lietuvos bankas yra oficialiąją statistiką tvarkanti įstaiga, jis nepriklauso ESS ir tobulina, rengia bei skleidžia Europos statistiką kaip ECBS narys. Galiausiai reikėtų patikslinti, kad Lietuvos statistikos departamentas rengia Oficialiosios statistikos programą kartu su Lietuvos banku[15], ir kad į Oficialiosios statistikos programos vykdymo ataskaitą, kurią tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė, neįtraukiama informacija apie Lietuvos banko

8 Įstatymo projekto 20 straipsnis ir Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnis.
9 Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimo įstatymo projekto 7 straipsnis (Administracinių teisės pažeidimų kodekso 259^1 straipsnio pakeitimas).
10 Įstatymo projekto 4 straipsnio 3 dalis.
11 Įstatymo projekto 13 straipsnio 1 dalis.
12 Įstatymo projekto 6 straipsnio 6 dalies 1 punktas.
13 Įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalis.
14 Įstatymo projekto 4 straipsnis.
15 Įstatymo projekto 6 straipsnio 5 dalies 1 punktas.

statistikos darbus[16], kadangi ši informacija pateikiama Lietuvos banko metinėje ataskaitoje.

6. Keitimasis konfidencialiais statistiniais duomenimis

6.1 Įstatymo projekte yra nuostatų dėl statistinių duomenų ir statistinės informacijos perdavimo Eurostatui, ECB, nacionaliniams centriniams bankams ir Sąjungos valstybių narių nacionalinėms statistikos institucijoms[17]. Be to, pagal įstatymo projektą konfidencialius statistinius duomenis galima teikti aukštosioms mokykloms ar mokslinių tyrimų institutams[18]. Siekiant užtikrinti veiksmingą Europos statistikos rinkimą, rengimą ir sklaidą, ECB rekomenduoja patikslinti, kad pagal įstatymo projekto 13 straipsnį konfidencialius statistinius duomenis galima teikti ir Eurostatui, visoms ESS priklausančioms institucijoms ir ECBS[19].

6.2 Vadovaudamasis Rekomendacija ECB/2014/13[20], ECB taip pat rekomenduoja įtvirtinti nuostatą, aiškiai leidžiančią Lietuvos bankui perduoti konfidencialią statistinę informaciją Sąjungos ir nacionalinėms institucijoms, atsakingoms už finansų įstaigų, rinkų ir infrastruktūrų priežiūrą bei makroprudencinę priežiūrą, vadovaujantis Sąjungos teisės aktuose, ypač Reglamente (EB) Nr. 2533/98, nustatyta tvarka.

6.3 ECB rekomenduoja įstatymo projekte[21] patikslinti, kad konfidencialios statistinės informacijos tvarkymo srityje Lietuvos bankas turi laikytis Reglamento (EB) Nr. 2533/98 nuostatų.

7. Poveikio priemonių nustatymo įgaliojimai

7.1 Įstatymų projektuose, kuriais siekiama užtikrinti tinkamą Reglamento (EB) Nr. 2533/98 taikymą[22], numatyti Lietuvos banko ir Lietuvos statistikos departamento įgaliojimai skirti poveikio priemones trečiosioms šalims, kurios nevykdo savo statistinės atskaitomybės įsipareigojimų. Tačiau įstatymo projekte neminimi ECB įgaliojimai skirti poveikio priemones už ECB statistinės atskaitomybės reikalavimų nevykdymą[23]. ECB rekomenduoja tai patikslinti įstatymo projekte.

16 Įstatymo projekto 6 straipsnio 5 dalies 2 punktas, kuris turėtų būti suderintas su įstatymo projekto 9 straipsnio 2 ir 3 dalimis.

17 Įstatymo projekto 13 straipsnio 2 ir 3 dalys.

18 Įstatymo projekto 13 straipsnio 4 dalis.

19 Taip pat žr. Nuomonės CON/2010/2 4 punktą.

20 2014 m. kovo 21 d. Europos Centrinio Banko rekomendacija ECB/2014/13 dėl Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2533/98 dėl Europos Centrinio Banko renkamos statistinės informacijos (OL C 188, 2014 6 20, p. 1).

21 Įstatymo projekto 14 straipsnis.

22 Įstatymų projektų priedai.

23 Reglamento (EB) Nr. 2533/98 7 straipsnis.

7.2 ECB taip pat rekomenduoja suderinti įstatymų projektuose[24] ir Lietuvos banko įstatyme nustatytus Lietuvos banko poveikio priemonių nustatymo įgaliojimus: pagal Lietuvos banko įstatymą[25], Lietuvos bankas pats nustato poveikio priemonių dydį ir jų taikymo tvarką juridiniams asmenims.

Ši nuomonė bus skelbiama ECB interneto svetainėje.

Priimta Frankfurte prie Maino 2015 m. vasario 6 d.

[parašas]

ECB Pirmininkas

Mario DRAGHI

24 Administracinių teisės pažeidimų kodekso pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsnis.

25 Lietuvos banko įstatymo 54^1 straipsnis.